

наділені фундаментальністю та цілеспрямованістю по відношенню до правового статусу учасників системи переходу; вони набувають сенсу виключно за умов комплексної реалізації на етапі залучення громадськості до системи переходу; вони є відносно самостійними засадами, індивідуальність яких обумовлена специфічними завданнями системи переходу.

Література:

1. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: Указ Президента України від 07 вересня 2021 р. № 487/2021. *Офіційний вісник Президента України*. 2021. № 24. стор. 104. стаття 1099.

2. Чальцева О. М. Роль громадянського суспільства у проектуванні публічної політики в Україні. *Вісник ДонНУ імені Василя Стуса*. 2020. № 8. С. 102–107.

3. Лачихіна Г. Джигун М. Роль громадянського суспільства та медіа у формуванні політичного порядку денного. *Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова*. 2023. № 14. С. 45–54.

4. Слюсарчук І., Мітенко О. Роль громадянського суспільства в забезпеченні національної безпеки України. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 195–200.

5. Стратегія формування системи переходу від військової служби до цивільного життя на період до 2032 року. URL: <https://mva.gov.ua/ua/npa/proyekt-rozporядzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-shvalennya-strategiyi-formuvannya-sistemi-perehodu-vid-vijskovoyi-sluzhbi-do-civilnogo-zhittya-na-period-2032-roku>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-138>

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ НЕВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Сериков Олексій Анатолійович

*здобувач Науково-дослідного інституту публічного права,
м. Київ, Україна*

ORCID ID: 0009-0001-8548-765X

Аналіз структури механізму забезпечення контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними

органами Національної поліції України, не представляється можливим без аналізу його центрального елемента, в якості якого виступають адміністративні правовідносини.

Визначальна роль адміністративних правовідносин в структурі зазначеного механізму, передовсім, обумовлюється їх «осучасненням», коли адміністративні правовідносини сприймаються багатьма теоретиками адміністративного права не як відносини влади-підпорядкування, а перш за все як діяльність органів публічного адміністрування щодо надання адміністративних послуг їх запитувачам – фізичним та юридичним особам.

Саме такий складний для усвідомлення та багатогранний характер адміністративних правовідносин має місце у сфері контролю територіальних органів Національної поліції за обігом зброї, оскільки контрольна функція в діяльності посадових осіб проявляється не тільки й, навіть, не стільки у реалізації так званих «класичних» контрольних методів, таких як перевірки та інспектування, скільки у наданні адміністративних послуг, пов'язаних із оформленням та видачею дозволів на право користування різними видами зброї та боєприпасів.

Таким чином, з'ясуванню особливостей адміністративних правовідносин у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції України, має передувати усвідомлення змісту досліджуваного правового явища на теоретичному рівні.

Теоретиками адміністративно-правової науки сформовано усталений підхід, відповідно до якого система адміністративних правовідносин має трирівневу структуру, яка включає такі компоненти, як сфера застосування, суб'єкти, наділені державно-владними повноваженнями, а також сукупність правових актів, націлених на регулювання адміністративно-правових відносин.

Зокрема, Ю.П. Битяк притримуючись вищевказаної гіпотези, зазначає, що адміністративно-правові відносини являють собою врегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини у сфері державного управління, учасники яких є носіями прав та обов'язків, урегульованих нормами адміністративного права [1, с. 40].

Більш вузький підхід до розуміння адміністративно-правових відносин використовує І.П. Голосніченко, який переконаний, що досліджувана правова категорія являє собою систему прав та обов'язків органів державної виконавчої влади, посадових осіб і службовців, громадян та інших суб'єктів [2, с. 9]. Зазначена позиція виглядає дискусійною, оскільки вчений не визначає серед структурних елементів адміністративно-правових відносин нормативно-правові акти та сферу публічного управління, яка слугує об'єктом їхнього регулювання.

Варто навести висновки й тих науковців, які вкладають у адміністративно-правові відносини більш широкий зміст. До їх числа, на нашу думку, відносяться В.К. Колпаков, Т.О. Коломоєць, Е.О. Шевченко та А.В. Макаренко.

Зокрема, В.К. Колпаков влучно висловлюється стосовно сформованої останнім часом в науці адміністративного права тенденції щодо розширення поняття адміністративно-правових відносин з причини їх виходу за межі державного управління [3, с. 101]. Відтак, можемо зробити висновок, що мета реалізації адміністративних правовідносин полягає не тільки зі здійсненням функцій державного управління органами публічного адміністрування та діяльністю, яка слугує їх змістовним наповненням, але, насамперед, із сприянням виконавчої влади в реалізації прав громадян в адміністративно-правовій сфері суспільних відносин.

Зазначений висновок проявляється й у широкому підході до розуміння адміністративно-правових відносин, який висловлює Т.О. Коломоєць, визначаючи останні в якості суспільних відносин, урегульованих нормами адміністративного права, суб'єкти яких наділені правами та обов'язками у сфері забезпечення органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб [4, с. 43-44].

Адміністративно-правові відносини, - твердить Е.О. Шевченко під час розкриття широкого підходу щодо визначення останніх, - виникають у сфері публічного управління (державного й самоврядного), між органами державного управління та іншими суб'єктами адміністративного права з реалізації їхніх суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, що здійснюються в особливому правовому режимі забезпечення їх законності з боку держави» [5, с. 119].

А.В. Макаренко переконаний, що досліджуване правове явище являє собою урегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини, у яких їхні сторони (суб'єкти) взаємопов'язані та взаємодіють унаслідок здійснення суб'єктивних прав й обов'язків, встановлених і гарантованих відповідними адміністративно-правовими нормами [6, с. 44].

Таким чином, спираючись на висловлені твердження щодо змісту адміністративних правовідносин можна зробити висновок про існування широкого та вузького підходу до їх розуміння у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції.

Вузкий підхід щодо змісту досліджуваних правовідносин, передовсім, пов'язаний із їх розумінням в якості виконавчо-розпорядчої діяльності уповноважених підрозділів Національної поліції у сфері контролю за обігом зброї. При цьому, їх характерною особливістю слугує вертикальна побудова, тобто – це класичний варіант адміністративних правовідносин влади-підпорядкування, які проявляються у реалізації посадовими особами уповноважених підрозділів поліції у сфері контролю за обігом зброї таких форм контролю, як обстеження, перевірки, інспектування, погодження, здійснення профілактичних заходів, притягнення порушників правил дозвільної системи до адміністративної відповідальності, і т.д.

Література:

1. Адміністративне право України : підручник / за ред. Ю. П. Битяка. Харків : Право, 2000. 520 с.
2. Голосніченко І. П. Адміністративне право України (основні категорії і поняття). Київ : МАУП, 1998. 52 с.
3. Колпаков В. К. Адміністративно-правові відносини: поняття і види. Юридичний науковий електронний журнал. 2013. № 1. С. 102-104.
4. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: / Т.О. Коломєць. К.: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
5. Шевченко Е. О. Визначення поняття адміністративно-правових відносин з урахуванням пріоритетного значення та ролі в них суб'єкта адміністративного права (на прикладі адміністративного суду). Форум права. 2011. № 1. С. 116-122.
6. Макаренко А. В. Адміністративне право: навч.-метод. посіб. Київ : КНЕУ, 2008. 264 с.